

RAPPORT behorende bij de bodenkaart van het zuid-  
westelijk deel van de Gemeente Amsterdam.

I. Algemeen.

- par. 1 Begrenzing van het onderzochte gebied
- par. 2 Doel van het onderzoek

II. Vorming van het landschap.

- par. 1 Natuurlijke vorming
- par. 2 Menselijke beïnvloeding
- par. 3 Indeling in twee landschappen

III. De Bodemkaart.

- par. 1 Het bovenland
- par. 2 De half uitgeveende polders
- par. 3 De oude zeekleipolders

IV. Welke eisen stellen tuinbouwgewassen aan de bodem?

V. De tuinbouwgeschiedskaart.

VI. Samenvattende conclusies.

Rapport, behorende bij de bodenkaart van het zuid-westelijk deel van de gemeente Amsterdam.

Hoofdstuk I. Algemeen.

par. 1. Begrenzing van het karteringsgebied.

Het gekarteerde gebied wordt in het noorden begrensd door de dijk die de scheiding vormt tussen de Spieringhorner-binnenpolder en de IJ-polders. Vandaar loopt de grens in zuidelijke richting langs de dorpskom van Halfweg langs de Ringvaart van de Haarlemmermeer tot aan het Nieuwe Meer, dat daarna de grens vormt. De begrenzing in het oosten wordt gevormd door de buitenwijken van Amsterdam-west tot aan de Jan van Galenstraat. Vandaar in westelijke richting tot aan het Sloterdijkermeer en vervolgens langs de in zuid-westelijke richting lopende dijk van het Sloterdijkermeer. Van hieruit in noordelijke richting heeft de grens een grillig verloop, vaak overeenkomende met opgeworpen dijken in verband met opspuitingen, tot aan de Groeneweg, die de scheiding vormt tot de Haarlemmerweg. De polders die in het karteringsgebied voorkomen zijn de Spieringhorner-, de Osdorper- en de Gecombineerde Sloter-Binnenpolders, de kiekerpolder, de Akerpolder, de Osdorper-Bovenpolder, de Mendrechtspolder en de Lutkemeerpolder.

par. 2 Doel van het onderzoek.

Het doel van het onderzoek was de bodemgesteldheid te bestuderen in verband met de tuinbouwkundige waarde van de grond, in het bijzonder voor de z.g. Amsterdamse cultures, welke op het ogenblik grotendeels in de onmiddellijke omgeving van de stad zijn gelegen.

Hoofdstuk II. Vorming van het Landschap.

par. 1 Natuurlijke vorming.

Ter inleiding en voor een goed begrip van de waardering

van deze gronden ten aanzien van hun tuinbouwkundige waarde, is het nodig iets te zeggen over het ontstaan van het landschap.

Ongeveer 6000 jaar geleden maakte het te bespreken gebied deel uit van een Waddenzee, die het westelijk deel van Nederland bedekte. Deze Waddenzee werd tegen het einde van haar bestaan onvolledig afgesloten van de Noordzee door zandbanken. Deze lagen ongeveer op de plaats van de tegenwoordige kust. Achter deze zandbanken, die later tot duinenrichels opstoven (de tegenwoordige z.g. oude duinen), had de zee aanvankelijk nog wel toegang. In dit gebied kwamen nu schorren, slikken, plassen en kreekjes voor, waarin verschillende sedimenten tot afzetting kwamen.

Het ontstaan der duinen ging samen met een daling van de zeespiegel, die zich over de gehele wereld uitte. Onder invloed van deze zeespiegeldaling en mede door het feit, dat de duinenrichels zich steeds meer sloten, veranderde het bovengeschetste landschap in een moerassig landschap met zwak brak water. In dit milieu begon de veenvorming. Eerst trad meest rietgroei op, later ontstonden er andere vegetaties langs de rivieren, zoals b.v. de Vecht en Oude Rijn en hun zijtakken, waaronder de Amstel en deze vegetatie bestond uit moerasbossen. Een vegetatietype dat zich tot aan het eind van de veengroei handhaafde. Verder van de rivier af verliep de veenvorming echter anders. In het beschouwde gebied was deze als volgt :

Tussen het riet kwamen zeggen, waterdrieblad en bladmossen tot ontwikkeling; deze vegetatie handhaafde zich een lange tijd, waarbij eerst vooral de zegge en later soms ook de bladmossen overheersten. Langzamerhand gingen er ook bomen groeien, eerst de els en geleidelijk ook berken. Uiteindelijk groeide het veen iets boven het grondwater uit en werd het aangewezen op het regenwater. In dit stadium ging het veenmos overheersen, waarbij zich echter spoedig wollegras en heideachtigen voegden. Er vormde zich toen

verandering in de veenvegetatie trad lang niet overal gelijktijdig op. Tijdens de veenvorming was de aanvankelijke daling der zeespiegel weer overgegaan in een stijging. Hierdoor konden zich meters dikke veenlagen vormen, terwijl de veenvegetatie zich nooit zo erg hoog boven het grondwaterniveau verhief.

Omstreeks onze jaartelling veranderde de aard van de veengroei plaatselijk, tengevolge van klimaatsveranderingen en ging de groei van de fijnbladige veenmossen in de centra van de oligotrophe gebieden over in de groei van grofbladige veenmossen. In de randgebieden groeide de vegetatie van fijnbladige veenmossen met heide en wollegras echter waarschijnlijk door. Zo vinden we in de Riekerpolder wel grofbladige sphagma en in de noordelijk gelegen Sloterpolder practisch niet. De hierboven vermelde overgang van het zeggeveen in bladmosveen en later in veenmosveen vond niet overal tegelijk plaats. In het gebied van de Riekerpolder gebeurde dit reeds zeer spoedig, terwijl in de Sloterpolder het zeggeveen in het middenstuk veel langer doorgroeide. Hierdoor vinden we nu in de Riekerpolder dikke lagen veenmosveen op een dikke laag zeggeveen. In de Sloterpolder vinden we daarentegen plaatselijk een dunne laag mosveen op een dikke laag zeggeveen. Het gebied waar het mosveen zo dik is, is tevens het gebied waar het grofbladige mosveen voorkomt. Waarschijnlijk beantwoordde de opbouw van het gehele karteringsgebied vroeger aan bovengenoemde beschrijving. Er werd echter in de Middeleeuwen veel van het veengebied in Noord-Holland opgeruimd door het water, waarbij de vele meren ontstonden, evenals waarschijnlijk het IJ. Deze afbraakverschijnselen hebben het beschouwde gebied ook niet onberoerd gelaten. Vanaf het IJ werd het veen in de Spieringhornerpolder gedeeltelijk opgeruimd, terwijl er ook brede geulen verder het veengebied binnendrongen. Deze geulen vinden we o.a. gedekte-

lijk terug in de Ookmeer, Slotermeer en Nieuwemeer. Deze afgeslagen gebieden groeiden in later tijd weer met riet en zeggedicht, terwijl hierop soms opnieuw weer een dun laagje oligotroophveen tot ontwikkeling kwam.

Ook is vanaf deze kant van het IJ en vanuit de gèulen in het hoogveen, later klei over het veenlandschap afgezet. Deze kleiafzetting vond blijkbaar plaats in een tijd dat het landschap al verkaveld was. Bij de eerste verkaveling is een zeer nauwe begreppeling toegepast. In deze greppels is later, toen ze in onbruik kwamen, nog al eens wat venige klei terecht gekomen. We vinden deze oude greppeltjes nu vaak als iets kleiige strookjes in het land terug. Ook van de zuidkant werd het veen aangetast en wel door de meren aan de zuidkant van het gebied, zoals het Oude Meer en het Haarlemmermeer. De Riekerpolder is in die tijd sterk aangetast. Aan de zuidzijde versloeg veel veen, waarna deze hoek weer volslibde met verslagen veen. Ook de oude greppeltjes en sloten werden verder uitgespoeld, waarna ze gedeeltelijk dichtgroeiden en dichtslibden. Ook kwam er van deze kant nog al wat humeuze klei op het veengebied terecht, welke we nu als een kleilig laagje terug vinden. De invloed vanaf het zuiden, kon niet in de tegenwoordige Sloterpolder doordringen, daar de dijkweg Sloten-Amsterdam een belemmering vormde. Deze weg is gedeeltelijk blijkbaar opgehoogd met veen, dat pal ten zuiden van de weg gewonnen werd. Later groeide en slibde deze strook weer dicht. De sloten in de Riekerpolder duiden er ook op, dat deze polder een andere historie achter de rug heeft dan de Sloterpolder. In de Riekerpolder zijn de sloten smal, in de Sloterpolder breed. We moeten ons voorstellen dat tijdens de overstromingsperiode in de Riekerpolder de sloten dichtgroeiden en slibden. Later, bij de herontginning, legde men toen smallere sloten aan, op de plekken der eertijds brede sloten. Vaak vinden we dan ook langs de nieuwe sloten nog een reep slibrijk zeggeveen.

par. 2 Menselijke beïnvloeding.

Ook de mens heeft een belangrijke invloed gehad op de vorming van het landschap.

Dijken werden aangelegd ter bescherming van het min of meer weerloze veen. Aan de natuurlijke loop van het water kwam daardoor een einde. Bij doorbraken ontstonden er "wielen" die plaatselijk zo diep waren, dat zij tot het diluviale zand reikten. Dit zand werd dan over de omliggende veengronden verspreid, zoals dat in het westelijk gedeelte van de Spieringhorner-binnenpolder het geval is, n.l. rond de kleine Braak. De ontwikkeling van de bemalingstechniek kwam uiteindelijk zo ver dat men in staat was om de meren droog te maken, zodat ook de meerbodems productief gemaakt konden worden.

Zoals reeds eerder werd vermeld, bestaat de bodem van de Sloterdijkermeer en de Ookmeer uit zeggeveen rustend op modderklei. De bodem van de Lutkemeer bestaat uit oude zeeklei, bedekt met een dunner of dikker dek van "meermolm", een mengsel van verspoeld veen en minerale delen.

Van de mogelijkheden van bovengenoemde bemaling, profiteerde ook het omliggende veengebied, dat eertijds veel overlast van water had. Een gevolg hiervan was echter ook dat het veen ineenzakte, zodat het gebied dat oorspronkelijk verscheidene meters boven N.A.P. lag, nu enkele meters onder N.A.P. ligt.

In verband met de brandstofvoorziening zijn later enkele polders verveend. Het voor turf geschikte veen verdween, terwijl de voor dit doel ongeschikte onderste zegge-rietveenlaag, de z.g. bonk en de zode achterbleven.

Deze polders betreffende Akerpolder, de Osdorper-Bovenpolder en de Mendracht, die in deze volgorde zijn uitgeveend. De twee eerstgenoemde polders zijn na de verveening verkeveld en weer uitgegeven.

De Eendracht is of wordt na vervening diep ongewerkt, waarbij er 20 of 40 cm kalkhoudende zandige klei naar boven gebracht wordt. De vroegere zode met enig ericaceeën-sphagnumveen komt daaronder. Dan volgt de veenbank met de laag sapropelium of gyttja, die zich plaatselijk tot katteklei ontwikkeld heeft. Daaronder volgt de onveranderde ondergrond (zandige klei).

### par. 3 Indeling in twee landschappen.

In dit gebied kunnen we 2 landschappen onderscheiden :

1. het oude zeekleilandschap
2. het veenlandschap

Het eerste landschap omvat de Lutkeneerpolder. Deze polder heeft een lage waterstand en is bijna geheel als bouwland in gebruik.

Het tweede kan worden onderscheiden in :

- a. het bovenland
- b. de half uitgeveende polders of modderkleigronden.

Tot het bovenland behoren de Spieringhorner-, de Osdorper-, de Gecombineerde Sloter-Binnenpolders en de Riekerpolder. Zij bezitten een veenprofiel van 2 tot 3 meter dikte.

Tot groep b. behoren de Akerpolder, de Ospolder-Bovenpolder en de Eendracht. Zij bezitten een dun venig bovendeck rustend op modderklei. In tegenstelling met de onder a. genoemde polders hebben ze een rechte verkaveling met sloten van dezelfde breedte, terwijl alle polders een tamelijk hoge waterstand hebben en bijna geheel als gras- of tuinland in gebruik zijn.

### Hoofdstuk III De Bodemkaart.

#### par. I Het bovenland.

In het bovenland zijn de gronden op de eerste plaats onderscheiden naar de botanische samenstelling van het veen tot 1 meter diepte.

Hierbij is onderscheid gemaakt in :

- 1 Veenmosveen met heide en wollogras
  - 2 Veenmosveen bedekt met een dikkere of dunnera laag grofbladig sphagnumveen
  3. Veenmosveen bedekt met zeggeveen
  - 4 Veenmosveen op pl.n. 75 en veel bladmosveen
  - 5 Veenmosveen op pl.n. 70 en rustend op zeer fijn zeggeveen met berkinvloeden
  - 6 Zegge(riet)veen bedekt met een laagje veenmosveen
  - 7 Zegge(riet)veen
  - 8 Slibhoudend zeggeveen
  - 9 Rietveen en 9a veenmosveen op rietveen
  - 10 Verspoeld veen
- en verder zijn nog op de kaart aangegeven :
- 11 Klei
  - 12 Slibhoudende zeggeveenbaantjes in type 2
  - 13 Dekje overslag zand
  - 14 Tanelijke kleiafzetting
  - 15 Geringe kleiafzetting

Na bestudering van het voorgaande zal deze indeling geen moeilijkheden meer opleveren.

Tussen de Haarlemmer- en de Sloterweg is het gebied tamelijk regelmatig. Het bestaat overwegend uit de typen 1 en 4, terwijl een strook langs de Sloterdijkmeer uit type 5 bestaat.

In de Kiekerpolder en de Spieringhorner-Binnenpolder daarentegen is het beeld geheel anders. Door afslag en hernieuwde veengroei komen vele veensoorten op en naast elkaar voor.

par. 2 De half uitgeveende volders (modderkleironden).

Door de sterke verwerking zijn de gronden in deze polders nog al wisselend. Verschillende afwijkingen hebben daardoor een zeer grillig verloop, zodat zij op de boevenkaart niet konden worden aangegeven.

In de Alsewolder is de afwijking van de verwerking aangegeven door de



op de oude legakkers, waar de turf op gedroogd is. Dit is op vele plaatsen nog te zien aan de iets hogere ligging en de as, die achterbleef na verbranding, dat gedaan werd om deze ribbels te nivelleren.

In deze polders zijn onderscheiden :

59 venig dek op katteklei

66 venig dek op modderklei overgaande in slap zand

67 venig dek op modderklei

De plaatsen waar het venig dek minimaal 60 cm dik is, zijn met een arcering aangegeven. Naar de kleilige ondergrond zijn er dus een drietal onderscheidingen gemaakt. De gronden aangeduid met de nummers 59 en 67 verschillen slechts van elkaar doordat bij de eerste groep de overgang van de veenbonk naar de klei tot katteklei is ontwikkeld. Hierin bevinden zich gele vlekken vooral langs rietvegetatieresten. Deze laag heeft vaak een zeer lage pH, waardoor ze voor beworteling ongeschikt is. Deze gronden bevinden zich hoofdzakelijk tegen de Lutkameerpolder. De met no. 66 aangeduide gronden worden naar beneden geleidelijk zandiger en gaan over in slap zand, binnen 1 meter beneden het maaiveld; zij komen de oude zeekleigronden dicht nabij. Zoals reeds vermeld, is de dikte der venige bovellaag nogal variërend. Plaatselijk is zij slechts 15 à 20 cm, waardoor met de diverse grondbewerkingen klei door de bovengrond wordt gewerkt.

De opbouw van de gronden in de Landrechtspolder was oorspronkelijk gelijk aan de gronden in de Akerpolder en de Osdorper-Bovenpolder en een klein gedeelte in de noordhoek van de Lutkameerpolder. Er wordt nu echter een dieptegrondbewerking toegepast, waardoor er een dek kalkhoudende zandige kleigrond wordt bovengemaakt. Daaronder komt veelal veenmosveen (teruggeworpen zode en afgegraven veenribbels). Dan volgt de veenbonk (zagge en zeggerietveen) met de overgangslaag, die vaak een zeer lage pH heeft, rustend op

de oorspronkelijke ondergrond bestaande uit kalkhoudende, naar beneden steeds zandiger wordende klei.

Het gedeelte dat voor tuinbouw bestemd wordt heeft een dek van 20cm kalkhoudende zandige klei, terwijl dit op het voor bouwland bestemde gedeelte pl.m. 40 cm bedraagt.

### par. 3 De oude zeekleipolders.

Hiertoe behoort de Lutkenerpolder. De bodem van deze polder bestaat uit oude zeeklei, die bedekt is of was met een dunner of dikker laagje meerbodemmodder, bestaande uit minerale bestanddelen, afslag van veenoevers en de overblijfselen van gestorven organismen. Men noemt dit meermoln. In deze polder is de meermoln veelal doorgeploegd of door diepploegen op een diepte van 50 à 60 cm gebracht. Op enkele graslandpercelen wordt echter het oorspronkelijke profiel nog aangetroffen.

In dit landschap zijn de volgende onderscheidingen gemaakt:  
type 52 kalkhoudende zavel met roestvlekken

" 53 kalkhoudende zware zavel, < 55cm slibhoudend zand

" 54 kalkhoudende zandige klei, > 55 cm slibhoudend zand

" 55 kalkarme klei, < 55 cm kalkhoudend, slibhoudend zand

" 56 kalkarme klei tussen 55-75 cm kalkhoudend slibh. zand

" 58 kalkarme klei op slap zand

" 59 katteklei

Dit landschap kenmerkt zich door verschillende oude stroomgeulen, die willekeurig door de polder slingeren.

Ze zijn veelal iets lager gelegen, hebben een dikkere laag bovengrond, die donkerder van kleur is, terwijl de ondergrond uit katteklei bestaat (type 59).

Deze polder bestaat voor het grootste gedeelte uit gronden die met type 53 zijn aangeduid. De zwaardere typen bevinden zich hoofdzakelijk aan de randen en hebben dan een dikker meermolndek. De meeste profielen gaan op een diepte van pl.m. 50 cm over in

lichte zavel of slibhoudend zand.

#### Hoofdstuk IV.

##### Welke eisen stellen tuinbouwgewassen aan de bodem?

De tuinbouw rondom Amsterdam heeft zijn producten van oudsher tot aan de tweede wereldoorlog, in tegenstelling met andere tuinbouwcentra, op de plaatselijke markt afgezet.

De oudste cultuurgrond rondom de stad is veengrond, waarop de eerste tuinbouwbedrijven werden gevestigd. Een belangrijke eigenschap van veengrond is dat ze vochtig blijft, zodat de gehele zomer door gezaaid en geplant kan worden. Daardoor lenen deze gronden zich bijzonder voor de snelgroeiende, veel vocht vragende, bladgroenten. Tevens is men echter hierdoor in staat om steeds van alles wat, in betrekkelijk kleine hoeveelheden voorhanden te hebben, hetgeen de afzet op de markt vergemakkelijkte. De aard van de grond en de afzet aan de markt hebben dan ook de belangrijkste invloed gehad op de ontwikkeling van het Amsterdamse bedrijfstype.

Het typische Amsterdamse bedrijf is het intensieve platglasbedrijf dat doorgaans kleiner is dan 1 ha. De hoofdteelten vormen blad- en soepgroenten, zoals spinazie, andijvie, sla, selderij, peterselie en verder wortelen, bloenkool enz. Met behulp van platglas is men in staat om deze producten bijna het gehele jaar aan de markt te brengen. In de zomermaanden wordt dit glas veelal benut voor de teelt van gele komkommers. Wanneer eenmaal zo'n bepaald bedrijfstype is ontstaan dan zal omgekeerd bij verdere uitbreiding getracht worden om grond te verkrijgen, waarop dezelfde teeltmethode met goed succes mogelijk is. Dat dit niet altijd zo is, zien we ook in dit gebied. Bedenen hiervoor zijn dat de percelen die het best geschikt zijn voor tuinland, ook veelal tot de betere graslanden behoren, terwijl de boeren oors-

gaans spoediger genegen zijn om hun slechtste land van de hand te doen. Ook de koopprijs is soms een factor van doorslaggevende betekenis.

Door deze oorzaken is ook de tuinbouw in de half uitgeveende Aker- en Osdorper-Bovenpolder tot ontwikkeling gekomen.

Al spoedig zag men in dat op deze gronden het oorspronkelijke bedrijfstype minder goed voldeed, wat een gevolg was van de bodemgesteldheid die sterk afwijkt van de polders rond de stad. Daar is de veengrond enkele meters dik, terwijl zij in deze polders vaak slechts 20 à 40 cm bedraagt, rustend op modderklei. Deze grond is veel minder opdrachtig dan eerstgenoemde, zodat hier veel water gegoten moet worden om de werkzaamheden regelmatig voortgang te doen vinden en om groei stagnatie zoveel mogelijk te voorkomen. Dit geldt vooral voor de cultures onder platglas.

Het gevolg van dit alles is geweest dat zich hier een andere bedrijfsvorm heeft ontwikkeld. De bedrijven zijn groter, worden minder intensief beteeld en hebben minder platglas.

Doordat deze gronden in de wintermaanden minder met wateroverlast te kampen hebben, de bedrijven per as gemakkelijk zijn te bereiken en een eigen vervoermiddel veelal ter beschikking stond, heeft de witloftrekkerij grote opgang gemaakt. Deze teelt heeft een goede werkverdeling bevorderd en vormde tevens een belangrijke bron van inkomsten.

Samenvattend kan dus worden gezegd, dat het echte Amsterdamse bedrijfstype een goed opdrachtige, gemakkelijk te bewerken grond vraagt van goede structuur.

## Hoofdstuk V. De tuinbouwgeschiktheidskaart.

Bij het samenstellen van de tuinbouwgeschiktheidskaart is er niet alleen rekening gehouden met het voorgaande, doch er is tevens van uitgegaan, dat die gronden het best geschikt zijn, waarop een zo groot mogelijke verscheidenheid van teelten mogelijk is. Hierdoor is het bedrijfsrisico zo klein mogelijk, daar men gemakkelijk op andere teelten kan overgaan. In verband hiermee kunnen we drie groepen onderscheiden. De eerste groep omvat gronden die zowel voor groenten als fruit in aanmerking komen, de tweede groep vormt de speciale groentegronden en de laatste betreft de fruitedgronden.

De geschikte gronden in iedere groep zijn in 3 klassen ingedeeld.

De 1e groep omvat klasse 1 Goed geschikt voor groenten en fruit  
 4 Geschikt voor groenten en fruit  
 7 Matig geschikt voor groenten en fruit

De 2e groep omvat klasse 2 Goed geschikt voor groenten  
 5 Geschikt voor groenten  
 8 Matig geschikt voor groenten

De 3e groep komt in dit gebied niet voor, dus kan verder buiten beschouwing blijven.

Gronden, tot de eerste groep behorende, komen in dit gebied alleen in de Lutkemoerpolder voor.

Het zijn oude zeeleiggronden, die oorspronkelijk een dunner of dikker dek meermolm bezaten, doch dat nu veelal is doorgeploegd of door diepploegen zich nu op 40 à 60 cm bevindt.

**Klasse 1. Goed geschikt voor groenten en fruit.** Gronden, die hiertoe gerekend kunnen worden, komen in dit gebied niet voor.

**Klasse 4. Geschikt voor groenten en fruit.** De gronden, die hiertoe gerekend zijn, betreffende kalkhoudende zavelige gronden, die op de bodenkaart met type 52 en 53 zijn aangegeven. Deze gronden zijn goed bewerkbaar, goed geschikt voor komkommers en tomaten en voor andere groenten- en

fruitgewassen. De gronden die niet diep geploegd zijn, hebben het voordeel dat ze iets gemakkelijker te bewerken zijn en dat planten na het potten gemakkelijker de groei hervatten. Een nadeel is dat de onkruidbestrijding meer moeilijkheden oplevert.

De gediepploegde gronden hebben het voordeel, dat de beworteling in de ondergrond vaak intensiever is. Dit is vooral voor de fruitteelt van belang is.

**Klasse 7. Matig geschikt voor groenten en fruit.** De hiertoe behorende gronden zijn zwaarder van samenstelling, waardoor de grondbewerking moeilijker is en sommige gewassen moeilijker te verbouwen zijn, doch overigens zijn zij gelijk aan de bovengenoemde gronden. Zij zijn op de bodenkaart met type 54 en 55 aangegeven.

**Klasse 10.** De gronden die op de bodenkaart met type 56 staan aangegeven, zijn in deze bijzondere klasse ingedeeld. De bovengrond bestaat uit kalkarme zandige klei die in de ondergrond kalkhoudend wordt.

Ze zijn zwaar om te bewerken doch voor grove tuintouw komen ze wel in aanmerking. Een voordeel van deze gronden ten opzichte van andere kleigronden is dat ze geen storende lagen hebben zodat de doorlatendheid in opdrachtigheid daardoor niet gestoord wordt.

Samenvattend kan dus gezegd worden dat de gronden in deze polder, tuinbouwkundig gesproken, grotendeels geschikt zijn voor het gemengde bedrijf en zich dus minder goed lenen voor het Amsterdamsche bedrijfstype.

**Groep 2. Gronden geschikt voor groenteteelt.**

**Klasse 2. Goed geschikt voor groenten.** De hiertoe behorende gronden

den vormen de oudere tuinbouwbedrijven op het bovenland. Door jarenlange organische bemestingen en menging met scherp zand en op de oudste bedrijven ophoging met bagger uit de Haarlemmer- en het Nieuwe Meer, is een zeer goede teel-aarde ontstaan. Naarmate de ouderdom toeneemt, is deze laag dikker en liggen de bedrijven hoger ten opzichte van het grondwater. Ze zijn daarom verdeeld in 2 categorieën. De eerste groep (klasse 2a) omvat de oudste hoger gelegen bedrijven. De laag teel-aarde hierop heeft een aanzienlijke dikte, soms wel 80 cm. Door de hogere ligging zijn ze in het natte jaargetijde gemakkelijker te bewerken. De grote hoeveelheden broeimest, die in dit centrum bijna in alle platglasrijen worden ondergebracht, komen op deze gronden beter tot hun recht, waardoor de producten in het voorjaar vroeger oogstbaar zijn en daardoor vaak een hogere prijs opbrengen. Ook voor de kunstmatige verwarming met warmwaterbuizen zijn deze gronden het best geschikt. De gronden van de tweede groep <sup>(klasse 2B)</sup> zijn lager gelegen ten opzichte van de waterstand. Gedurende de zomermaanden zijn ze daardoor opdrachtiger en daarom iets beter geschikt voor zomergroenten, dan eerstgenoemde groep. Dit komt vooral in een droge periode tot uiting. Wat het overige betreft, blijven ze ten achter bij de eerste groep.

De hoger gelegen oudere bedrijven bevinden zich alle tussen de ringspoorbaan en de stad. De jongere bedrijven bevinden zich behalve daar, vooral langs verharde wegen, die het bovenland doorsnijden of omzomen. De tot deze klasse behorende gronden, die door jarenlange intensieve bewerkingen en bemestingen tot het huidige peil gebracht zijn,

vormen een onvervangbaar goed.

Voor fruitteelt zijn deze gronden minder geschikt omdat de waterstand hoog moet blijven in verband met indroging van het veen en waardoor de dikte van de bewortelingszone gering is.

**Klasse 5 Geschikt voor groenten.** Hierin zijn op de eerste plaats die gronden ingedeeld, die nu nog in gras liggen, doch wel geschikt zijn voor tuinland. In grote lijnen zijn het de klei-arme gedeelten van het bovenland. De twee grootste gebieden hiervan liggen ten noord-oosten van Sloten, tussen de Sloterweg en de Slotervaart en ten oosten van Osdorp. Plaatselijk komen in dit gebied cuspidatumlaagjes (spalter) voor, doch daar het verloop hiervan zeer grillig is, is dit niet aangegeven. Voor het overige gedeelte zijn het smallere stroken, die in de richting van de vroegere meren meestal spoedig kleiiger worden, hetgeen een slechtere structuur tot gevolg heeft. Sommige tuingronden op die kleilige stroken zijn door bewerking en bemesting geleidelijk verbeterd en daarom eveneens in deze klasse ingedeeld.

Ditzelfde geldt voor een gedeelte van het tuinland in de Aker en de Osdorper-Bovenpolder. Het zuid-oostelijk gedeelte van laatstgenoemde polder is hier eveneens bij ingedeeld, doordat het venige dek hier gemiddeld dikker is dan op andere plaatsen in deze polders. Tevens is de structuur beter.

In het westelijk gedeelte van de Spieringhornerpolder ligt nog een klein gebied, dat zijn waarde dankt aan het overslagzand van een behoorlijke dikte en structuur.

**Klasse 8. Matig geschikt voor groenten.** Dit betreffen de tuin- en graslandgronden met geringe afwijkingen, veroorzaakt door minder goede structuur, kleistrookjes, enz. Deze



tuinlandpercelen bevinden zich alleen in de Aker- en Osdorperpolder en rond de Sloterdijkermeer. Met zeer hoge kosten heeft men er in de loop der jaren redelijk tuinland van gemaakt. Sommigen b.v. brengen de zure, taaië kleilaag naar beneden en verwisselen deze met de kalkhoudende zandige ondergrond, waardoor de bodem beter doorlatend en meer opdrachtig wordt, terwijl tevens door het kringen van de bovengrond kalkhoudende zavel wordt doorgespit inplaats van de klei, die zwaar en slecht van structuur is.

Een klein gedeelte van de Spieringhorner Binnenpolder is eveneens in deze klasse ondergebracht. Het overige gedeelte van deze polder en de Riekerpolder is minder geschikt door het kleigehalte der bovengrond, de veensoort en de ongelijke ligging door scheuren e.d.

Vooraf in de Riekerpolder komen zeer veel percelen voor, waarvan de oppervlakte erg bulterig is, waardoor het bijna ondoenlijk is, een perceel behoorlijk te maaien.

Tuinbouw op zeggeveen is niet aan te bevelen, omdat het zo sterk aan krimp onderhevig is, vooral wanneer die grond regelmatig bewerkt wordt. Bij daling van de waterstand is bovendien het gevaar van indrogen niet denkbeeldig. De percelen in de uitgeveende polders die nog in gras liggen, zijn ongeschikt voor tuinaerij. Zij bezitten een dun dek venige bovengrond, dat een minder goede "dode" structuur heeft; de ondergrond bestaat vaak uit zure klei. De gronden in de Landrechtspolder zijn slechts voor enkele grovere tuinbouwproducten geschikt en komen dus voor tuinbouwbedrijven niet in aanmerking doordat het bedrijfsrisico te groot wordt.

## Hoofdstuk VI Samenvattende conclusies.

Wij komen dus tot de volgende conclusies :

- 1e. de beste Amsterdamse tuingronden liggen tussen de Kingspoorbaan en de stad
- 2e. deze gronden hebben door jarenlange, soms eeuwenlange bewerking en bemesting, een dikke teellaag verkregen, waarvan de eigenschappen zo ver boven de goede gras- en bouwlanden uitsteken, dat wij gerust mogen zeggen, dat deze kwaliteiten onvervangbaar zijn.
- 3e. de beste reserves voor het Amsterdamse bedrijfstype liggen ten noord-oosten van Sloten in de Gecombineerde Sloterpolders en ten oosten van Osdorp, in de Osdorper Binnenpolder. Deze gronden kunnen meteen in eerste rangs groentegronden herschappen worden, indien de teellaag van de oude, bestaande, tuinderijen op het nieuwe land gebracht en met de zode vermengd zou worden.
- 4e. een groot deel van de Lutkeveerpolder komt in aanmerking voor het gemengde tuinbouwbedrijf, doch voor het bestaande Amsterdamse bedrijfstype zijn deze gronden minder geschikt.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0